

TENIR CURA DEL RELLOTGE DEL CAMPANAR? UN OFICI QUE ESTÀ DESAPAREIXENT

M. Teresa Salat Noguera

A Cervera estem tan acostumats a sentir les hores (repetides) i els quarts d'hora del rellotge del campanar, que ens dóna la sensació que és un estri que funciona sol, i tampoc ens qüestionem com es canvia l'hora dues vegades a l'any.

Per saber-ho només ho hauríem de preguntar al rellotger Joan Puig Castellà, que ha tingut cura del seu mecanisme des de l'octubre de l'any 1997. El Joan ara està jubilat, però tenia oberta una rellotgeria al carrer Major. Quan des de l'Ajuntament li van demanar si se'n volia fer càrrec, m'imagino que es deuria mirar els rellotges de paret que tenia penjats a la botiga i que ell feia funcionar amb la precisió de qui estima el seu ofici i deuria pensar que, lògicament hi tindria més feina, però que el mecanisme més o menys deuria tenir els mateixos principis i... va acceptar.

La il·lusió que li feia pujar una i altra vegada les escales del campanar per trobar-se enfront d'aquella immensa maquinària (res a veure amb els que tenia a la rellotgeria), l'animava a investigar com

funcionaven les seves peces, sense saber que en un moment determinat el rellotge es pararia i que per molt que conegués cadascun dels seus racons, no podria tornar-li a donar vida. Ell parla de les nits sense dormir.

Finalment va recordar que havia sigut comprat l'any 1968, essent alcalde Josep M. Razquin Jené, a les "Manufacturas Blasco" de Roquetes i va creure que si bé el Sr. que l'havia col·locat havia mort, potser el seu fill tindria alguna idea de com hauria de funcionar. I es va solucionar. Era qüestió de les sirgues dels pesos de les minuterres.

Quan en temps de l'alcalde Joan Valldaura Pujol es va decidir pintar l'esfera, es va optar també per canviar les minuterres que es volien posar com les que s'utilitzen en els carillons. Tènicament era un problema perquè pesaven uns cinc quilos més que les antigues, i això suposava que s'havien de modificar també els contrapesos. Afortunadament va tornar a comptar amb l'ajut del tècnic de Roquetes. Llavors es volia protegir amb un vi-

El Joan revisant les minuterres.

dre, però per la falta de pressupost es va decidir posar-hi una cortina que no el va preservar massa de l'areneta de la pedra sorrenca del campanar.

Això va suposar més feina pel rellotger, perquè s'havia proposat mantenir-ho amb la màxima pulcritud. Al mecanisme li va donar per aturar-se cada dues hores i el Joan, en vigílies d'una operació de maluc, havia de pujar les escales per posar-lo en marxa. Sembla cosa d'un conte d'infants, però ell explica que es va enfrontar al mecanisme i en veu alta el va amenaçar dient-li que era cosa seva, que ell havia de ser intervingut i no hi hauria ningú que l'anés a posar en marxa si continuava parant-se quan li donés la gana, que allà ell.

Pot haver-hi una connexió tan gran

entre una persona i el mecanisme del qual en té cura? Ho deixo a l'aire, però el Joan explica que no es va posar mai nerviós per la intervenció que li havien de fer i que tampoc li produïa cap patiment; que mentre s'estava adormint amb l'anestèsia, ell només pensava en el rellotge del campanar de Santa Maria. És a dir, el rellotge es *va portar malament* per atreure la seva atenció fins el punt que no sentís dolor. Allò realment curiós és que des que ell va marxar per entrar al quiròfan, el rellotge *va funcionar perfectament*.

Ara el Joan Puig està jubilat com a rellotger del campanar (i també del de la Universitat). Amb tot, algun dia, conscient que ningú ho farà, puja escales amunt per afinar els mecanismes.

Arreglant el mecanisme amb l'ajut del tècnic de Roquetes.

Revisant que tot funcioni correctament.

Les fotografies són de l'arxiu dels Campaners de Cervera.

Aquest rellotge forma part tant del campanar com les seves campanes, que van ser els primers elements que avisaven de les hores als cerverins fins que a final del segle XV s'hi va muntar el primer rellotge mecànic, que va perdurar fins que en segle XVIII, es va decidir que es podia canviar i el que ara funciona va ser el que va substituir aquest darrer, l'any 1968. El Sr. Puig veu que a Cervera no hi ha un rellotger que el pugui reemplaçar, però a ell li agradaria ensenyar les nocions elementals a gent jove que hi tingués un cert interès per tal que podessin aprendre uns conceptes bàsics que ajudessin al seu manteniment.

És un plantejament com el de l'escola de campaners. Les campanes continuen tocant perquè les empeny l'estima dels

campaners per conservar el seu so i per tant perquè no siguin substituïdes per nous mecanismes que no tindrien res a veure amb les ones que produeix el volteig a l'aire amb les cordes tibades per la força dels seus braços. Tampoc s'hauria de substituir el so de les hores i els quarts per noves tècniques que ens faran oblidar segles de passió per aquest treball.

Tan difícil fóra muntar una aula on algun dia al mes uns possibles futurs *rellotgers* es poguessin formar de manera molt elemental per poder continuar conservant el funcionament del rellotge amb la mateixa il·lusió d'aquells que els han precedit?

El Joan Puig Castellà fóra un perfecte professor per a aquesta tasca.